

SEMİH KAPLANOĐLU

Karşılaşmalar

i l e t i Ő i m

SON MADALYA

Sizin de göğsünüze, önlüğünüzün mendil cebine, üzerinde “okuyorum” yazan, kırmızı kurdeleli plastik bir madalya takmışlar mıydı?

Şimdi size takmayı reddettiğim bu şerefli madalyanın, çengelli bir iğneyle etime nasıl zorla iliştirildiğini anlatacağım. Bu aynı zamanda, daha yedi yaşında maruz kaldığımız ve o zamanlar adını koyamadığım sistemli işkence ve baskıya karşı altı ay kadar direnebilen iki beyaz elmanın da hikâyesidir. Pes ettiğim ve okumayı söktüğüm gün madalyayı taktılar, alkışlarla...

1971'in Ocak'ı, 1B sınıfının camları buğulu, kapının yanındaki kömür sobası harıl harıl yanıyor. Siyah kartonlarımıza beyaz pamuklar yapıştırıyor, hiç kar görmemiş bir iklimin çocukları olarak karlı kış gecesi manzarası yapmaya zorlanıyoruz. Öğretmenimiz sıraların arasında dolaşıyor. En arka sıradayım, tembeller kümesinde, bir beyaz elmayım, başım önde. Ancak petrol rengi tüvit eteğin hemen altındaki kısa topuklu, kösele tabanlı ayakkabıların çıkardığı ritmik ses çalışkanlar kümesine doğru uzaklaştığında başımı biraz

kaldırabilirim. Zaman bir türlü geçmiyor ve pamuklarım kara benzemiyor. Dayakla susturulmuş ilkokul sınıflarının yıldırcı sessizliğini bilirsiniz. Durmadan karnım ağrıyor.

Sıra arkadaşım Sabri'nin kardan adamının bir kardan adamdan çok neden bir Aydın efesine benzediğini düşünürken sınıfın kapısı üç kere çalındı. O zamanlar âdet öyleydi. "Giriniz," dedi öğretmenimiz. Bütün başlar aynı anda merakla kalktı. İçeriye, daha sonraları başımıza bela olacak şeyi getiren; maarif terörünün sivil işbirlikçisi, siyah takım elbiseli, siyah çantalı adam girdi. Kıpırdandık, öğretmenimizin deyimiyle "kaynaştık". Uyarı sertti; önümüze dönmemiz emredildi. Uyduk. Yine de kaçamak bakışlarla ziyaretçinin çantasından çıkan naylon torbayı gördük. Adamın "1B'nin mevcudu 32 demiştiniz değil mi hoca hanım?" sözlerini işittik. Pek çok şeye olduğu gibi, bu olup bitenlere de bir anlam veremedik. Biraz sonra o günlerin en anlamlı şeyi, son zil çaldı. Öğretmenimiz sınıfı terk ediyor diye askerî bir düzenle hep birden ayağa kalktık. "İyi akşamlar," dedi, "Sağol," diye bağırдық. Beğenmedi. Tekrarladı: "İyi akşamlar!", tekrarladık "Sağol!"

Ertesi sabah, bazılarımızın hırpalandığı, bazı küçük parmak uçlarının tahta cetvelle kızartıldığı mendil-tırnak kontrolünden ve onu izleyen "Türküm, doğruyum"dan sonra öğretmenimiz kürsüye içi madalyalarla dolu, cam kapaklı kavanozu çıkardı. "Okumayı sökenler bu madalyaları takmaya hak kazanacaklardır." Ön sıralardan sevinç nidaları. Arkalardan tık yok. "Annelerinize söyleyin, yarın herkes 75 kuruş getirecek," dedi ve kavanozu kürsünün arkasındaki kitaplığın, hiçbir ilkokul öğrencisinin örgütlenmeden erişemeyeceği tepesine kaldırdı. Sabri fısıldadı: "Yandık." Benim ise karnıma ağırlar girdi...

Sobanın söndürülüp vasistasların açıldığı bir bahar günü, kavanoz ilk kez indirildi. Birinci sıranın birinci öğrencisi –

bizlere zorla alkışlatıldı– ilk madalyayı göğsüne taktı. Arkamızdaki duvara çivilenmiş maket elma ağacındaki 32 elmadan, altında adının yazdığını da kırmızıya boyadı. Bunu da alkışladık.

Okulun kedisi doğurduğunda sınıfın yarısı, yavruların gözleri açılıp sütten kesildiklerinde birkaç kişi hariç geri kalanı madalyalarını takmışlar, elmaları kızartmışlardı.

Yavru kediler de büyüyüp, meyvesi de dalları da bize yaksak olan eriğe tırmanmaya başladıklarında, kitaplıktaki kavanozda sadece iki madalya kalmıştı. Biri Sabri'ninki, diğeri malumunuz... İnatla okumayı, madalya takmayı, elma kızartmayı, alkışı reddediyor; tokatlanmalara, çekilen kulaklara hem evde hem sınıfta aldırımıyorduk. Sabri'yi bütün bir yazı okulda öğretmeniyle baş başa geçirmekle tehdit ettiler, kavanoz indi.

Şimdi tek bir madalya ve tek bir beyaz elma kalmıştı.

İtiraf etmeliyim, çoktan okumayı sökmüş, *Kırmızı Başlıklı Kız*'ın yeraltı versiyonlarını bile okur olmuştum. Bir gün evde, Deniz'leri Gezen Adam'ın miş'li geçmiş zamana ait yolculuklarını anlatan bir gazeteyi gizli gizli okurken yakalınca, madalya etime saplandı. Yine de kendi bildiğimi, o gazetenin söz ettiği Deniz'i sınıfta okumuş, öğretmenin kalan kaşından annem sayesinde kurtulmuştum. İşte böyle... Gelelim Sabri'nin kardan adamının niye bir efeye benzediğine... Sevgili sıra arkadaşım Sabri Yetkin, Tarih Vakfı Yayınları'ndan çıkan *Ege'de Eşkîyalar* adlı kitabında bunu uzun uzun anlatıyor...